

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea”, „Foaia Interesantă” și „Plugarul Lumina” — 100 Lei pe an, 50 Lei pe 1/2 an, 25 Lei pe 1/4 de an.

Pentru țărani: preoți, învățători, mici meseriași și mici negustori: 60 Lei pe an, 30 Lei pe 1/2 an, 15 Lei pe 1/4 de an.

Pentru Iugoslavia și Cehoslovacia 120 Lei pe an. — Pentru America, 150 Lei (abia 75 cenți) pe an, trimiși prin cec de bancă foii la Orăștie

Redacția în Orăștie (Trans.) | Foaie pentru popor. | Director: Pr. IOAN MOȚA | Apare în fiecare Joi | Administrația în Orăștie (Trans.)

De aiurea și pe la noi.

„De pe front” — în Polonia.

Cetitorilor nostri nu le va fi turoara cunoscută purtarea Nemților și popoarele negermane căzute, pe vremuri, sub stăpînirea lor, ca de pildă soarta Francezilor din Alsacia-Lorena și a Polonilor în Posen (partea de Polonie ce ținea de Germania). De aceea o spunem în câteva cuvinte, — pentru a putea înțelege apoi alte lucruri ce se vor veni de acolo.

Voind să stîrpească cu totul poporul francez din Alsacia-Lorena, și pe cel polonez din Posen, Germania nu le lăsa acestora școli naționale nici de sămînță. Tot în tîmînță se făcea, începînd de la școala din sat, numai în nemțește! În școala populară germană mai intra doar preotul polonez de învăța pe copii religia, rugăciunile, în limba mamei lor. Iar văzînd că a trecut o sută bună de ani decînd îi învăța tot nemțește, și tot nu s'au făcut Nemți din ei, guvernul german a dat poruncă teribilă mai acum 15 ani, că pe viitor și rugăciunile au să fie învățate de copiii poloni, tot nemțește! În limba polonă nici Tatăl-Nostru nu e iertat să li se mai spună!

Iar fiindcă, spăriați de astfel de prigonire grozavă, Polonia se aliease de o altă așazicînd trup de trup, spate la spate, umăr la umăr prin satele lor, spre a se mai apăra de zdrobirea națională, — Germania adusă legea nemai-pomenită aiurea, în temeiul căreia guvernul avea voie a expropria (a răscumpara) pe ori-care Polonez de ori-unde, cu scop de „colonizare”, care e trebuință de stat.

Într'un oraș, în care se afla o casă locuită de prea mulți Poloni, sau într'o comună prea curat poloneză, — guvernul venea și arăta cu degetul curtea asta și asta și asta, ori ulița întreagă, și spunea: Prețuși casele și acaretrulle oamenilor acestora (a Polonilor) și păminturile lor, — apoi le zicea acestora: „Aici vi-s banii, plecați!” — Unde? — Treaba voastră, în țara voastră. Și în casele și curțile deșerte cu balonetele de vechii lor proprietari, intrau Germanii aduși de acolo ori colo, pentru a sparge țărîna polonă și a da față germană ulițel, comunel, țării...

Nefericii Poloni își luau bășul

pribegiei și cei mai mulți se duceau — la America. Iar cei rămași acasă n'aveau drept să înființeze nici o Societate (însoțire) națională ori macar bisericăască-națională, cel mult însoțiri economice. Așa toată strădania lor s'a îndreptat spre însoțirile economice, singurele semne de viață ce le mai puteau da și ei, și și-au format până în cel din urmă sat una ori mai multe tovărășii economice (cooperative) cari crescuseră repede în putere și avere, și erau un ajutor poporului lor încălcat de strașnice asupriri. Își făcuseră o filială a acestor tovărășii în America, și aceea trimitea puternice ajutoare fraților rămași acasă cari duceau viață de adevărați mucenici naționali.

Veni războiul și trecu și — se întoarse roata. Atunci se văzu un lucru minunat: Toți Germanii aduși de vînt printre Polonezi pentru a le sparge cuiburile naționale, simțîndu-se foarte de vinovați față de ei, se ridicară unul după altul și își făcuseră vînzătoare casele, curțile, pămînturile și tot ce aveau, — pentru a putea pleca de aci, de teamă că va fi vai de capul lor, cînd acest popor va fi cu totul stăpîn în țara sa! Și atunci nenumeratele tovărășii economice și câteva bănci poloneze mai mari și Filiala puternică din America, vărsară repede sumele de lipsă pentru a plăti pe Nemții ce fugeau și a le lua averile, dîndu-le napoi poporului polonez dela care fuseseră zmulse! Așa s'a întîmplat „minunea” că orașul „Posen” care, la capătul războiului în 1918, era de tot nemțesc, în 1921 abia mai avea 5 la sută germani, și e azi unul din cele mai curate orașe poloneze!

Iar fiindcă indeosebi în ținuturile din spre granițe, spre hotarele Germaniei, au mai rămas mulți Germani, pe cari cei din Germania îi încurajază să stea numai acolo că va fi încă nevoie de ei odată!, — patrioții poloni au format o Societate națională pentru apărarea și naționalizarea ținuturilor de graniță. Aceasta are menirea a ajuta tot ce e polonez în acele ținuturi, ca meserii, negoț, școală și tot, spre a curăți ținutul de străinii dușmani statului. Aceasta Societate a pornit poporului polonez „boicot” (ferire, încungiuirea) ori-cărei prăvălii (bolte) sau măiestru, ce mai ține de-asupra ușii sale firmă germană (tablă cu scrișoarea meseriei sale în limba germană). Urmarea

e, că în orașe ca Katowitz nu mai vezi azi nici o singură firmă în altă limbă decît polonă! Fără porunca statului, ci pe porunca mîndriei și voinței naționale tari, a poporului polonez, care vrea să fie adevărat stăpîn în casa lui!

Față cu această pornire de sprijinire a polonilor, — Germanii din Berlin au răspuns înființînd și ei o Societate „Apărarea germanizmului”, cînd dă de știre Nemților din Polonia, că nu li se va mai da voie a trece în Germania. Trebuie să stea acolo că e lipsă de ei acolo, în sforțările viitoare ale Germaniei!... Iar pe Germanii din Polonia i-au pus la cale să înființeze o „Uniune (însoțire) pentru apărarea minorităților din Polonia” (apărarea popoarelor mai mărunte, străine, din Polonia).

Guvernul polonez a luat sub deopoea privire aceasta „Uniune” ocrotitoare a streinilor (un fel de „Liga drepturilor omului” înființată de curînd la noi de oamenii ziarelor jidovești „Adevărul”, „Lupta” și altele), — și aflînd că ține legături ascunse cu cercuri politice din afară, — a oprit ori-ce lucrare a acestei Uniuni și i-a confiscat (luat) toată averea!

Așa, frumoasă, se dă lupta națională a poporului polonez din Polonia, împotriva asupritorilor săi de până ieri, — cărora le tale repede cornișele, îndată ce încep a și-le ridica obraznice de nou!

Neugeboren-ii nostri.

În legătură cu cele de mai sus ne aducem aminte de ce ceteam zilele trecute prin foile dela București, lată ce:

Deputatul sas Emil Neugeboren a fost cercetat de un redactor al gazetei „Adevărul” din București, — care adună așa de bucuroși știri cari să placă străinilor și să jignească ori rânească pe Români, — și aceluia fruntașul Sas i-a spus câte rele toate despre politica pe care guvernul o face față de neromâni. Ci-că e o mare nedreptate că pentru firmele (tablele de-asupra prăvăliilor) scrise în o limbă streină, să plătească ei o dare mai mare decît pentru firma românească! Aici guvernul îi lasă să albă firme streine, numai îi pune la o dare mai mare. Dlui Neugeboren i-ar plăcea mai bine, ca ori-ce strein să poată pune limba românească după ușă, iar a lui să strălucească colo pe fața prăvăliei (bolții).

— Privitor la școli, fruntașul sas spune, că e de neîngăduit aceea ce guvernul cere, ca în școlile populare copiii să învețe un picușor și românește. Dsa e de părere că în acele școli copiii să învețe numai în limba mamei lor.

Jupânul dela „Adevărul” trebuia să-l întrebe pe dl Neugeboren, ce făceau Germanii dsale cu Polonii din Polonia germană și cu Francezii din Alsacia-Lotaringia? Aceia nici nu auzeau o vorbă polonă ori franceză în școlile lor populare, numai nemțește! — Iar noi dacă le cerem germanilor să învețe, pe lângă limba lor, și românește ceva, — o, noi suntem răi, suntem tirani!...

Sașii nostri, ca și Ungurii și cehii potcași, nu pot mulțumi lui Dumnezeu de *prea multa* libertate ce o au în România în toate privințele. Cuvintele de a se plînge de gurgenele țării, avem noi Români, nu ei. Noi avem să ne revoltăm contra acestor guverne, pentru-că-s prea slabe în privința națională în asemănare cu ale polonilor sau cu ale Maghiarilor sau Sârbilor! Cu îngăduința guvernelor noastre, noi vom avea pe aici țară românească, de trei ori mai tîrziu ca Polonia fără polonă ori Sârbii țară sârbescă în țările lor.

La asta ar trebui să se gîndească Neugeboren-ii nostri.

Studenții prigonii tare de guvern.

După-ce congresul plînut de studenții din toată țara la Cluj, învîlt odată de guvern, a fost totuși oprit, studenții au hotărât să se adune la sfat în Iași prin delegați (soli) ai tuturor universităților. Dacă nu se pot aduna mii de inși, să se adune macar solii lor și să chibzuiască despre treburile ce privesc așa de aproape viața lor. Aveau să chibzuiască și să iee hotărâri privitor la mișcarea lor pornită anul trecut, prin care cereau restrîngerea primirii Evreilor în Universitate la numărul ce li-se cade după numărul Evreilor față de Români în țară. Ca să-i liniștească, guvernul le-a pus în vedere, că face Căminuri noi mari, în care să încapă mulțime de tineri, le dă burse (stipendii) mai multe, și altele. Tinerii aveau să cerceteze ce s'a făcut din ce li-s'a promis și în ce stare se află azi împlinirea dreptelor lor ce-

rieri, cari ținesc la întărirea păturei de învățați români în România, — nu cum azi se întâmplă, că Universitățile sunt pline de străini, mai ales jidani, încît ca mâne toate cărările vieții cărturărăști o să fie copleșite de aceștia, — Români fiind împinși înapoi, după ușă, în propria lor țară!

A chibzui asupra acestor lucruri de hotărîtoare în sămănătate pentru viitorul nostru ca neam în această țară, nu e un drept numai al ori-cărui Român, ci o datorie a fiecăruia. Și dacă tinerii noștri universitari, se gândesc la acest viitor al neamului și al țării, — apoi nu risipiți cu baionetele, ci îmbrățișați cu toată căldura de toți Români, — ar trebui să fie.

Pentru asta s'au adunat solii lor la Iași săptămîna trecută. Și deși guvernul le-a luat dreptul de-a merge pe trenuri cu prețul jumătate, cum au totdeauna și peste tot locul tinerii universitari, — totuși s'au adunat mulți soli ai tinerimii din toată țara, aproape două sute de inși, plătind trenurile ca ori-ce călător de rînd.

Adunați la Iași, ei, luptători pentru drepturile acestui neam, au dorit ca mai întîi să meargă la sfînta biserică să facă un parastas pentru sufletul fraților lor răposați în luptele de mărire a neamului și să roage pe Dumnezeu să le ajute și lor întru împlinirea țințelor sfinte pentru cari ostenesec.

Spre marea lor mirare au aflat încuiată Biserica Metropoliei la care se duceau... I. P. S. Metropolit al Moldovei, Pimen, din porunca guvernului, zăvorîse ușile bisericii, ca tinerii să nu se poată ruga acolo lui Dumnezeu pentru neamul lor și biruința lui asupra potrivnicilor săi primejdioși... Ce greșală neiertată a făcut sfințitul metropolit și ce rănire dureroasă a adus sufletelor bune, creștine, ale unei tinerimi alese ca cea care voia să se închine în biserica metropoliei!. Parcă așa se întărește alipirea tinerimii pentru casa lui Dumnezeu...

Tinerii au luat atunci pe un preot și acela le-a slujit parastatul afară în stradă, în fața bisericii care își ținea zăvoarele strînse pe uși și privea din cele 4 turnuri ale ei mirată la tinerii ce îngenunchiaseră în praful de pe stradă, în loc să îngenuncheze pe lespezile ei sfinte... Lumea ce trecea se mira și ea de această arătare, iar Pr. S. Metropolitul cu ce suflet va fi privit din frumoasa sa reședință la tinerii îngenunchiați în stradă, neprimiți de biserica Preasfințitei Sale?

Mergeau acești tineri să pregătească acolo lucruri rele împotriva religiei creștine, ori chiar lupta pentru apărarea acestei religii de vrășmașii săi cei mai primejdioși?, sau contra statului român, ori chiar pentru a face ca acest stat să ajungă a fi cât mai român?! Și atunci de ce prigonirea lor și din partea și a bisericii statului?

— După parastatul slujit în

stradă, tinerii s'au îndreptat spre casa lor, spre Universitate. Când colo în fața universității șiruri de soldați, gata să-i țină departe și de Universitate.

Aci s'a stîrnit o firească încăerare. Tinerii au cerut să fie lăsați să intre în casa lor; armata a spus că nu-i lasă, atunci ei au rupt cordoanele (șirele) opritoare și, în luptă cu poliția și armata, s'au apropiat de intrare, pe care aflîndu-o încuiată, au spart o fereastră și pe acolo au intrat în Universitate, — căci așa le era planul, ca acolo să-și țină consfătuirea lor în trebile Universității.

Poliția și armata au vrut să intre pe uși ca să-i scoată de acolo, dar ei au „baricadat“ ușile (au pus în fața lor opritori din lucruri grele grămădite pe ele), de n'a putut intra nimenea.

Așa, închiși în Universitate, tinerii și-au ținut consfătuirea lor, au rostit vorbiri aprinse împotriva măsurilor dușmănoase luate ca împotriva unor răuvoitori ai țării ori ai neamului, — și au luat hotărîrile lor, cari sună așa:

1. Studenții, prin rostul solilor lor întruniți la Iași, nu înceată a cere și mai departe, ca primirea în Universități să se facă pe temeiul de „numerus clausus“ (numărul retrîns la fiecare neam după mărimea lui în țară).

2. Fiindcă conducerea Universităților, în înțelegere cu Ministrul Școlilor, a statuit un „Regulament Universitar“ (lege după care să fie ocărmită viața tinerilor universitari) așa de aspru, încît e de-a dreptul rușinos pentru ei, căci le ia ori-ce drept de mișcare, de intrare, de însoțire, îi scoboară aproape mai jos ca pe băleții de liceu, — studenții nu vor intra în Universități pînă nu se schimbă acest Regulament umilitor.

— Pe cînd tinerii țineau sfatul lor în Universitate și hotărau aceste lucruri și altele, pe atunci „Universitatea“, era încungiurată strașnic de armată și poliție, care o păzea ca pe o casă în care să afle prinși o ceată de oameni răi... Ca se lasă afară încă nu i-au lăsat pînă sara, ca să nu mai deie prilej mulțimii a-și arăta dragostea sa pentru ei. Sara târziu i-a lăsat să plece în oraș, dar numai în cete mici, pe rînd, — iar pe 2 din ei i-au oprit sub paza poliției, căci se spunea că aceia ar fi împinși pe ceva poliști ce le stăteau în cale.

Scurt: Studenții se zbăteau pentru lucruri de cele mai binevoitoare neamului nostru, — oamenii puterilor se luptau contra lor ca contra unor răsturnători de țară.

La toată întâmplarea proastă politică.

Din viața Partidelor.

Partidul Tărănesc e care se luptă acum mai mult a-și cuceri loc și pe acolo pe unde pînă acum n'a avut sprijinitori. De Sântămărie

a venit din părțile Bistriței, pe unde fusese, — în părțile Albeiiului. A venit Dr. N. Lupu, însoțit de încă vre-o doi soți din partid. La Alba-Iulia fuseseră în ajunul Sântămăriei, iar în ziua de Sântămărie la orele 2 d. a. au sosit în comuna Cioara și au ținut o adunare populară, de unde au plecat la Vințul-de-Jos. Peste tot locul arată poporului planurile partidului și-l poftesc a trece în acest partid, care ar fi singur în stare a aduce poporului tot binele ce și-l dorește. Poporul nostru e, cu drept cuvînt, îndoelnic și cam neîncredător în făgăduințele mari pe cari i le-au făcut și alții și puțin au împlinit din ele.

— Partidul naționalist-democrat (al dlui Iorga) se organizează cu mult zor în vechiul Regat. Aproape în fiecare săptămîna are adunări în felurite puncte ale țării și își așează acolo punctele de razim, comitete locale, cari adună membri. Căci Partidul ține că i-a venit rîndul să ajungă la putere într'un viitor nu prea îndepărtat.

Ce-i azi „Liceul Kun“ din Orăștie?

Domnule Redactor! Ați scris în numărul trecut al „Libertății“ că, după-ce i-s'a luat dreptul de publicitate, băleții dela Liceul unguresc „Kun“ din Orăștie pot trece dintr-o clasă într'alta în acest Liceu, pînă stau aci, — numai cînd vreau să meargă la altă școală, ori-care, trebuie să deie examen în fața unei comisii de profesori de stat și numai cu Certificatul acelora pot merge la altă școală.

Știrea D-voastre nu e deplină. Adevărul e următorul: Elevii dela un „Liceu particular“, fără drept de publicitate, cum e azi și Liceul Kun din Orăștie, nu pot trece nici în același Liceu din clasă în clasă, fără a fi trecut întîi examenul de clasă în fața unei comisii de profesori dela un Liceu de stat.

Deci Liceul „Kun“ e azi mai mult un internat de privațiști, a căror profesori sunt instructori ce nu le pot da Certificate, ci elevii lor să vor supune la examen, ca privațiștii, în fața unei comisii de profesori de stat.

Acesta-i adevărul.

B. R.

Din alte țări.

— În Germania noul guvern alui Stresseman nu doarme pe perini moi. El, deși din gură strigă și el contra Franței, totuși pare înclinat a o lua mal cu domolul cu Franța și a cerca o înțelegere cu ea. Pentru asta însă o mare parte a bărbaților politici îi sar în cap, că vrea să umilească pe Germanii în fața Francezilor! Bavaria amenință cu împotrivire ce ar putea duce pînă la o rupere de Prusia!

— Iar fiindcă marca a scăzut așa de tare și nu se mai ajunge pentru plățile uriașe (tot de zeci și sute de milioane), — unele fabrici au început a tipări și ele bani,

ca să se ajute în lipsă, — și unele părți ale Germaniei, ca Bavaria spun că o să înceapă a tipări și ele banii lor! Curat ca în Rusia, unde s'a ajuns ca fiecare oraș să tipărească „bani“, firește fără nici o coperire de aur și așa fără nici un preț...

Italia strîntorează pe Iugoslavia?

Se știe că pacea dela Paris n'a putut face adevărată pace între Italia și Sârbia privitor la orașul Fiume, oraș foarte italianesc ce se ținea de Ungaria și pe care sfatul de pace voia să-l deie Sârbiei, ca să albă acolo o ieșire la Marea Adriatică. Dar Italia e foarte temătoare de stăpîniri streine pe țărîni Mării Adriatice, pe care ar dori a o ști numai a sa. S'a făcut dar din orașul Fiume un fel de oraș al nîmănuși, avînd Sârbi multe drepturi asupra lui, dar și Italia, — și s'a lăsat lucrul cam încurcat.

Acum Italia, vîzînd stările foarte tulburi din Iugoslavia, certele și sfășierile foarte mari între Croați și Sârbi, crede că Iugoslavia e foarte slabă și e vremea o strîntora puțin.

De aceea se scrie că guvernul Mussolini a cerut celui sârb, ca pînă la 31 August să limpezească pricina cu orașul Fiume în felul cum o cere Italia, — căci de unde nu, Italia va lua ea măsurile ce crede de lipsă, pe răspunderea sa. Adecă primejdie de o nouă încăerare.

Judecătorii țării, certate de ziarele evrești.

Contractul de pace dela Paris, a poruncit României să deie dreptul de cetățean și Evreilor a căror părinți se aflau de mult în țară și ei s'au născut aci în țară. Legea arată cari nume trebuie primii ca cetățeni, — aceia cari în nici un alt stat nu sunt cetățeni și nu pot cere să fie primii, după ce sunt aci și-s născuți legați de pămîntul acestei țări.

Și țara a și dat acest drept celor cari întruneau acele cerințe.

Dar printre aceia, prin vicieșug sau mituire, prin fel și fel de înșelăciuni fără cari Evreul nu poate trăi, — s'au strecurat mii și mii de Evrei veniți numai acum de curînd din alte țări, fugiți de foame, de armată sau aduși de speculă, — și cari s'au vîrât și ei printre cei cu „drept de cetățeni români“.

S'a dat de urma multora din ei și s'au făcut arătări asupra lor și judecătorii îi chiamă pe aceștia să-și arate documentele în temeiul cărora au intrat și ei în șirul „cetățenilor“? Cu tot dreptul.

Să vezi acum șipete (strigare) la ziarul „Adevărul“, ocrotitorul tuturor străinilor și îndeosebi a jidanilor, — că tribunalele românești calcă contractul de pace dela Paris cînd cer acum „cetățenilor“ evrei să-și aducă dovezile că au intrat cu drept între cetățeni? I-a primit cineva și i-a scris în listele celor

primii", — să rămână pri-
 și! Ce mai umbrați după dovezi?
 au înșelat, norocul lor, de ce
 lăsat înșelați? Acum pace să
 dați!
 Așa judecă de românește și de
 patriotic ziarul „Adevărul” și soa-
 sale „Dimineața”, „Lupta”,
 „Presa” și „Aurora”...

Salamă ca în America!

În iarna anului trecut Dr. Nico-
 Lupu, fruntaș în Partidul Ță-
 resc, s'a dus la America, spre a
 face față cu Românii de acolo și a
 aduna în toate orașele la un loc
 povestea ce stări sunt în a-
 stă țară, pe care mulți poate
 nu știe, iar după ce ascultau pe
 fost Ministru, că ce spune despre
 — li-a sărit dragostea pentru
 ca alungată cu tunu. Le arăta
 oamenii conducători ai țării, ca
 cei mai mari criminali, țara în-
 fundul iadului, — din care
 ar dsa și partidul dsale se ridică
 o flacăară curată care va arde
 relele din acest iad în care
 zbate poporul românesc.

Îar pe unde n'a putut ajunge,
 vede că trimitea gazete în cari
 sesese dsale despre țară, cari să
 citește, ca și cum dsale le-ar rosti.
 că le trimitea înainte, ca gus-
 pentru românii de colo ori colo
 cari îi va cerceta apoi și dsale
 a le spune cu gura încă
 mai multe. O „Invitare” dela
 stfel de „Adunare populară” a-
 icană a fost trimisă unei gazete
 București, care o publică. O
 am și noi aici căci, e drăguță
 tot și arată cu ce poți aduna
 lumea acolo și cu cei poți
 ate „ajutoarele”. Iată invitația:

Oameni Restignți pe cruce în
România Mare!

INVITARE
 Grupul Român al Muncitorilor
 Industriali ai lumei I. W. W.
 invită pe toți muncitorii și mun-
 citoarele la:

Adunarea Adunare Poporală
 care va avea loc Sam. Ian. 21
 1922 6: 30 Sara, în Hala lui I.
 W. W. din Davison Road la pa-
 dure No. 1624.

PROGRAMUL
 1. Să va ceti niște noutăți venite
 la un ziar Burghez din Româ-
 na, cu poșta din urmă. Niște no-
 ți cari va umple pe fiecare
 de groază. Niște noutăți care
 ce și Copilul în pîntecele Ma-
 ei lui să se cutremure de ast-
 de Bestialități ce se petrece
 în România Mare:
Oameni arși de vii, Oameni
restignți pe cruce, Oamenii
triviți de vii, Oamenii ferți
apă de viii!
 Toate acestea sunt scrise de
 Dr. Lupu.
Creei de copii pe stradele Bu-
reștiului.
 Veniți cu toții și vă convingeți.
 2. Doi muncitori vor vorbi a-
 pra acestor înfîmplări grozave,
 ce se petrec azi în România
 Mare, și care nu și au pereche
 în istoria omenirei.
 Intrarea liberă.

Com. de Acțiune.
 Phone Melrose 3692.
 Dacă înțeles, cetind o astfel de
 „are” nu era om care să nu

meargă la „Adunarea Poporală” pre-
 gătitoare, cu atât mai vîrtos la a-
 ceea la care însuși dl Dr. Lupu a-
 vea să spună cu gura dsale minu-
 nile pe cari le scrisese prin foi.
 Privim mirați la astfel de fapte
 de ponegire a țării și nu avem cu-
 vinte de a osândi astfel de păcate
 față de această țară prea bună și
 prea iertătoare față de mulți copii
 răi ai săi.

NOUȚĂȚI

Gimnazul din Ciacova (județul Timiș)
 s'a deschis în toamna anului trecut,
 începând cu clasa I. În toamna de
 față se deschide clasa a II a și Ro-
 mânii din Ciacova au mare bucurie
 de a putea deschide acum și un
 Internat frumos, pentru care guver-
 nul le-a dat un ajutor de 500.000
 Lei. Gimnaziul își are rostul său
 bun: în această comună mare, trai-
 ul e mult mai ieftin ca în vecina
 Timișoara, — și așa mulți copii de
 țărani cari la Timișoara nu s'ar fi
 putut duce și ar fi rămas din pri-
 cina scumpetei, fărășcoală, s'au dus
 la Ciacova unde au puutt și pot
 ieși la socoteală.

Noul Internat se va da folosin-
 ței în toamnă în mijloc de sărbări
 potrivite.

*
Cuma cumplită boală, s'a ivit
 la Constantinopol. S'au luat aspre
 măsuri pentru a opri lășirea ei.

Dela Școala Medie de fete.

Direcțiunea Școlii Medii de fete
 din Orăștie aduce la cunoștința per-
 soanelor cari vor să fie eleve în gazdă
 (cvartir) că până la 1 Sept. a. c. tre-
 buie să-se înfățișeze la cancelaria școlii
 pentru a-și da adresa și profesiunea.

Cancelaria este deschisă în toate
 zilele de lucru de la ora 8—12.

Inscrierea elevelor la Școala Me-
 die de fete din Orăștie și la Cursul
 Profesional suprapus acestei școlii, se
 face de la 1—22 Sept. a. c., la cance-
 laria școlii, în toate zilele de lucru,
 între oarele 8—12 dimineața.

— Elevele școlii medii de fete
 cari au a trece examen de cori-
 gență, sunt obligate a face până în
 14 Sept. a. c. o cerere către Direcți-
 unea școlii pentru a fi admise la a-
 cest examen.

*
Peste măsură multe deraieri. E drept
 că în țară aleargă zi de zi vre-o
 400 de trenuri cu călători și că une-
 ori trec săptămâni ori și luni de
 zile, că cele 400 de trenuri au dus
 pe mii, zecile de mii de călători
 în pace la locul dorit de ei, —
 apoi mai vine și câte-o ciocnire,
 câte-o sărire din șine pe o linie
 slabă colo ori colo, — și s'ar pă-
 rea că e lucru firesc ca să mai fie
 și câte-o greșală la așa un lucru
 mare, cum e și alergarea atâtor
 trenuri în toate părțile prin țară.

Dar tot așa alergau trenurile și
 înainte de război, tot de oameni erau
 conduse, dar ciocniri ori săririi din
 șină, se întâmplau cam de zece ori
 mai rari și mai puține ca azi.

Astăzi omul care cetește ziare
 ce vin în toate zilele, — rămâne
 uimț că aproape nu este zi ca să
 nu se audă ceva de rău undeva
 în țară.

De curând au avut loc două
 nenorociri cari au urmat din ru-
 perea de osie a unor vagoane.
 Mai săptămîna trecută s'a rupt

osia unui vagon de cl. II la tre-
 nul ce venea dela Cluj spre Te-
 iuș. Capul vagonului căzând jos pe
 șine, vagoanele din napoi s'au a-
 runcat asupra lui și l'au zdrobit și
 au fost 8 morți și vre-o 40 răniți.
 De ce? Pentrucă o osie nu ține
 decât cam 25 ani, și asta era în
 folosință de 27 an. La vizita ce-
 rută de legea căilor ferate, cei che-
 mați n'au cercetat cum se cade osia
 și vechimea ei, că o puteau vedea
 încă înainte cu un an, că e pornită
 spre crepare și rupere.

La câteva zile abia, pe linia
 Orade-Cluj un alt vagon de călă-
 tori a sărit din șine, căci într'un
 loc la șine lipseau bulonii de prins
 (cuele acelea cu ghiară ce țin de
 șină). Vagonul a început a merge cu
 roatele pe pământ și peste traverse
 (tăpile de lemn). Călătorii au avut
 vreme să sară din tren, numai doi
 au fost răniți, cari n'au sărit.

*
Mare nenorocire se zvonește
 că a fost pe Olt zilele trecute: Po-
 dul dela Slatina s'ar fi rupt sub un
 accelerat, care a căzut în râu. Ar
 fi mai multe zeci de morți și răniți.

Prea multă nebăgare de samă
 din partea celor îndatorați cu su-
 pravegherea bunului mers al căi-
 lăr ferate.

*
Dela poșta. Se aduce la conoș-
 tință de obște, că începând dela 1
 Octombrie a. c. se deschid Cur-
 suri elementare telegrafopo-
 stale de 6 luni, în următoarele
 orașe: București, Timișoara, Ora-
 dea-Mare, Roman, Cernăuși și Chi-
 șinău. Pe lângă școlile din Timi-
 șoara și Oradea-Mare se vor afla
 și internate.

Condițiunile de primire: să fie
 cetățean român, să aibă cel puțin
 16 ani, să nu fie trecut de 28 ani.

Doritorii de-a urma aceste cur-
 suri pot afla amănunte la cance-
 laria ori-cărui oficiu postal.

A ieșit de sub tipar

o carte foarte însemnată și
 din cale-afară interesantă:

„PROTOCOALELE ÎNTELEPTILOR SIONULUI”

sau: Cartea care cuprinde, împăr-
 țit în 24 capitole, ca 24 de noi
 Table ale Legii, marele plan al E-
 vreimii pe urma căruia ei au ajuns
 a stăpani lumea! E o mare desco-
 perire a planului uriaș întocmit
 de cel mai înalt Sinedriu iudevesc,
 de „Statul Înțelepților Sionului”, cu-
 prins în „Protocoalele Înțelepților”
 lor.

Cartea a fost dată la iveală în-
 tăi în rusește, nalute cu vre-o
 12 ani, apoi tradusă în franțuzește,
 englezește, nemțește, etc. În româ-
 nește e tradusă acum întâia o-
 ară. E un rod al mișcării studen-
 ților noștri, traducerea începuse în
 gazeta lor „Dacia Nouă” din Cluj.
 Acum s'a tipărit întreagă lucrarea,
 — însoțit fiind fiecare capitol, fie-
 care „tablă a legii”, de comentarii,
 tilculiri, scrise de doi din cei mai
 luminați cunosători ai mișcării e-
 vreești dela noi și din lume. Ei a-
 rată în comentarii (adausele la ca-
 pitole) că planul din acel capitol,
 cum s'a înfăptuit colo și colo în
 lumea mare și în România!

În fruntea cărții e o scrisoare
 foarte călduroasă și luminată a au-
 torului francez dl Roger Lam-
 beilin: „Cătră Românii în-
 țelegători ai primejdiei i-
 dovești!”

Vom aduce amănunte din foarte
 interesanta lucrare. E o carte mare,
 de 17 coale de tipar (280 pagini),
 tipărită foarte frumos în *Tipografia*
 „Libertatea” din Orăștie.

Prețul ei: 35 Lei trimisă fran-
 co-recomandată.

A se cere, trimițând banii înă-
 inte, la: „Libertatea”, în Orăștie,
 jud. Hunedoarei, Trans. — Cu ram-
 burs nu se trimite.

*
Mare contrabandă de vite la Otlaca,
 s'a descoperit de curând. Sub cu-
 vînt că trec. în Ungaria, vitele u-
 nui conte ungar care s'a dus de a-
 ici și așa își duce și vitele, — s'au
 tot trecut la cirezi de vite prin vama
 cucului și se vindeau cu câștig ur-
 riaș în Ungaria. Vama e azi 10,000
 Lei pe „capul” de vită. De-o poți
 trece fără vamă, câștigul e cu atât
 mai mare! Ci-că i-au scos în acest
 fel vite din țară afară în preț
 peste 300 de milioane!

Cercetările poliției au descopen-
 rit pe căpeteniile contrabandiștilor
 (a ducătorilor pe căi neiertate) și
 ei sunt: Anton Wittmann din
 Lipova, Dr. Goró Aurel din Arad,
 veterinarul (doctorul de vite) Sósos
 din Arad, Nemes Géza și Faragó
 Gyula din Arad.

Se vede și din asta ce credin-
 cioși sunt țării noastre acești bunl
 „concetățeni”, cari ne-ar scoate și
 bucătura din gură și ar trimite-o
 Ungariei, — pe vama cucului.

Dela Internatul „Aurel Vlaicu”, Orăștie.

Conform deciziunii Comitetului
 școlar, adusă în ședința din 27 l.
 c., au fost primiți în Internat pe
 a. școlar 1923/24, următorii elevi:

Cl. I. Mázik P., Benčík I., Băscă
 Nic., Albu M., Bărs C., Bratu L., Fle-
 șeriu Nic., Maniu Z., Olariu I., Ghișe
 G., Danciu V., Bucurenciu G., Suci-
 u I., Fântână I., Ilină I., Sandru Iul.,
 Lupea C., Lazăr I., Păcurar S., Ni-
 cola I., Decei St., Ripoșan P., Popa
 Iov, Benchiu I. V., Godean Vas.,
 Bulbucan Iac., Grecu R., Fleșer I.,
 Fărcașiu At., Fărcașiu N., Groza I.,
 Mihaiu G., Oltean Aug., Rusan V.,
 Boldor E., Cărăban Tib., Cornea P.
 Ion, de tot 37.

Cl. II. Berinde O., Popa Ar.,
 Benčík M., Bujna V., Doval I., Bica
 L., Todoran I., Miclea A., Fleșeriu
 Tr., Bănățean C., Olariu D., Miclea
 Nic., Radoslav A. P., Murășan A.,
 Cărpinișan S., Ghinea Ambr., Si-
 moaie C., Floca V., Pop Iust., Vulcu
 Nic., Paraschiv Nistor, Baicu A.,
 Cornea Oct. De tot 23.

Cl. III. Haldan E., Hațiegan A.,
 Albu E., Marta I., Fleșeriu Av., Radu
 G., sen., Radu G., iun., Ștef Avr.,
 Pleșa Dec., Iacob Gh., Lazăr Leo,
 Ștefan Nic., Lupu Ion, Roșu Mm.,
 Bozdog I., Popa Virg., Petrașcu E.,
 Serb I., Radu Nic., Sarachie Virg.,
 Manta Mircea, Ambrus P., Beracko
 Ștef, Orăștean Nic., Lazăr Vas., Ol-
 tean I., Giurgiu Val., Vonica Nic.,
 Herlea V., Herlea L., Breazu A.,
 Moldovan Ios., Cărăban Cor., Roescu
 C. Ion. De tot 34.

Cl. IV. Ghișe D., Cărpinișan N.,
 Albu Virg., S hiau Sor., Fleșeriu I.,
 Maniu Ion, Colhon E., Zdrenghea

Dontist Dr. S. Seidner da consultați în ORĂȘTIE
 Piața Aurel Vlaicu 7 (decat
 de-argrupă prăvăliei Ioan Rob). — *Plombe.* — *Scoatere de dinți*
tără durori. — *Regulare de dinți.* Punere de danturi. (884) 7—11

V., Groza M., Bunea A., Lazăr T., Dărăbanț I., Căndea I., Julia Oct., Tămășoiu C., Beșa T., Dăian I., Căpântală I., Sarachie P., Baciu Tr., Fărcaș Cor., Cincora E., Armean V., Popa D., Olariu Ion., Ban I. sen, Dobrei Ars., Gros I., Modola I. De tot 30.

Cl. V. Șara I., Toma Zoltan, Șerb N., Lupu N., Viorel Sab., Adam N. Dura Oct., Murășan Oct., Goția I., Postescu Tr., Meghea N., Balea V., Berghezan O., Nicoră I., Nemet N., Chirca Sim., Danciu V., Moga I., Herbai A., Dubleş C., Oltean S., Henegariu S., Fântână N., Jeler P., Crișan I. De tot 25.

Cl. VI. Dobrotă I., Băluțiu I., Herban A., Moșneag I., Bărs P., Timar S., Vlad I., Radu Ar., Necșa I., Colhon I., Nicola N., Cătănici G., Drăgan C., Dunu I., Blânda P., Seracin I., Săbău S., Hința V., Lazăr I., Roșu S., Todor Nic., Gabor R., Tămășoiu A., Păcuran I., Cocora L., Popa Z., Murășan A., Budiu S., Bora A., Dumitru I. Armean E., Iancu A. De tot 32.

Cl. VII. Bujna Iv., Doval P. P., Onica Perva, Albu Gh., Goția Gh., Stoian I., Rudean I., Beșan V., Păcurar Șt., Radu D., Stăfănie I., Barsarab I. Ș., Coroescu G. — De tot 13.

Cl. VIII. Gligor A., Radu P., Tătar C., Mărginean N., Horvath P., Muntean P., Dicu I., Ivan C., Safta E. De tot 9.

Comitetul Școlar aduce la cunoștința tuturor celor interesați, că asupra burselor se va decide într-o ședința viitoare, după ce se vor preciza resursele și fondurile de acoperire. Deocamdată se aduce la cunoștința generală, că pentru anul școlar 1923/24 On. Minister al Instrucțiunii a votat 30 burse pentru elevii din Internat. Afară de aceea Internatul, din economiile ce le realizează, încă va distribui un număr destul de însemnat de burse.

Bursele dela Stat se vor obține pe cale de concurs, dându-se probe atât în scris, cât și oral.

Cererile pentru înscriere la concurs se adresează Direcțiunii liceului până inclusiv 15 Sept. Cererea de înscrierea la concurs trebuie însoțită de următoarele acte:

- a, Actul de naționalitate română.
- b, Actul de naștere.
- c, Certificatul de bună purtare.
- d, Actul de vaccinare.
- e, Certificatul școlar.

Certificat de paupertate, liberat de Primăria Comunei unde părințele își are ședința, sau un act de căți copii are, însoțit de un act constatator de ceea ce posedă ca avere sau ca venit lunar și din care comisia să poată aprecia dacă își poate singur întreține copilul.

Dacă actul de paupertate, care a seryit pentru obținerea bursei se va adevăra în urmă ca nu cuprindea date adevărate, elevul va fi eliminat iar părinții sau tutorul vor fi urmăriți să plătească Statului toate cheltuielile (Art. 8 bis. din Regulament).

Toți aceia, cari n'au putut fi primiți în Internat, vor primi în cel mai scurt timp toate actele împreună cu taxa de înscriere.

Orăștie, 27 August 1923.

Comitetul școlar.

Dela Perceptorat. Impositele pe lux și cifra afacerilor datorite pe luna Aug. 1923, se varsă la Perceptoratul regesc din Orăștie, după următorul program:

In ziua de 3 Sept. cei al căror nume începe cu una din literele: A. B., In 4 Sept. C. D. E., In 5 Sept. F. G. H., In 6 Sept. I. K. L., In 10 Sept. M. N. O., In 11 Sept. P. R. S., In 12 Sept. T. U. V. Z.,

Impozitul personal de 4% după angajați, până la 10 Sept. 1923.

Mulțumită publică.

Regimentul 92 Inf. aduce și pe această cale prinsoșul de mulțumiri, marinimoșilor cari și-au dat obolul lor cu ocazia concertelor date de muzica regimentului, după cum urmează. Dni:

Baciu 500 Lei, Spudercz, 100 Lei, Corvin, 50 Lei, Cpt Arieșan 50., Dr. Popu 40., Oprean 40., Kotz 40., Dr. Solomon 40., Fam. Stern 40., Fam. Liebermann 50, Lobstein 40., Prim. Herlea 20., Colonel Constantinescu 20., Colonel Florian 20., Damian dir. lic. 20., Dr. Orbonaș 20., Negulescu 20., Maior Kaba 20., Maior Oprîța 20., Sub-Locot. Moga 20., Plut. Stărc 40., Ajut. S-Lt. Crețu 20., Elevul Popa 20., Schuller Oscar 20., Schelker 20., Ekkert 20., Berivoi 20., R. Branga 20., Ferenczy 20., Mirovitz 20., Iarca 20., Homorodean 20.,

Precum și alți domni al căror nume ne scapă din vedere.

Suma totală se urcă la cifra de lei 2900.

p. Comand. Reg. 92 Inf.
Maior (ss) Lăzăroiu.

Vând casele foste a lui Barmaister Rudi și grădina, pentru locuri de casă. Str. Timarilor Nr. 2 Orăștie. (921) 1--2

3 vagoane lemne de foc,

bune, clasa întâi, de cer, se află de vânzare la subscrisul. Le dăm încărcate în vagon ori de-acasă, după invoială. Prețul după înțelegere.

Gligor Darabant

in Leucușești, posta Mănaștur, j. Caraș-Severin. (928) 1--1

O mașină de îmblățit Nr. 6

cu foc (aburi) sistem M. A. V. ce merge trasă de locomobilul său, se află de vânzare la subscrisul, cu tot ce trebuie la mașina de treier, curele de piele tare și noi.

George David

(925) 2--3 Lipova, Str. A. Iancu, 963

Primesc să fac

viza pe pasapoarte,

pentru ori-care țară. — Primesc și înscrierea de a procura pasapoarte, atât în țară, cât și în străinătate. (908) 3--5

Henric Molnar

Orăștie, str. Mihai Viteazu 38.

Garnitură de treierat

cu locomobil Dröaler de abor, de 4 puteri, cu baloza de 100 cm., în stare bună, cu toate cele ce se în de ea, — e de vânzare cu preț moderat, la: **GEORGE PRAȚA,**

(919) 3 — in Barabanț, p. Albăușia.

(914) 2-

Cind vii la Orăștie

nu uita să mergi să vezi

noua Fabrică de țiglă de cement

olane și vâloae de cement, înființată de Ioan Herja în Strada Prundului 23, față de tirgul de vite. Deși făcută din material așa de tralnic și scump, din ciment, țigla din noua fabrică, — e cea mai ieftină!

Benzină ușoară și grea, Petrol și oleiuri de uns pentru mașini și automobile, — vând în cantități mari și în mic!

La cerere, imprmut butoaie pe termen scurt, având a mi-se înapoiă franco în 3 zile după primire. Se depune însă cașje pentru ele.

Expedare zilnică, fără întârziere, din stația Sebeșul sășesc! Depozitul **FĂRCAȘIU** Sebeșul-Sășesc (jud. Sibiu).

Aviz!

Se face de știre, că la fabrica de chereștea (joagărul) din Șibot să vinde toată marfa de brad ce mai este acolo cca **35 vagoane de scânduri, fostăne,** în toate dimenziunile, clasa I, II și III, uscate, bune pentru lucru de tâmplar și zidit, rigle, lemne tăiate în ferestru, grinzi pentru edificat, mărghini (lăturoi), lațuri și lemne rotunde.

Acest material să vinde numai **15 zile încă,** la joagăr, iar marfa rămasă nevândută, să duce de-acolo și acolo nu se mai vinde nimic.

Vânzările să fac cu **prețuri scăzute** și dela preț să mai lasă și 10% rabat.

De ex. lațuri pentru țiglă 1/2 x 3/4 = 4⁰⁰ lung 10 bucăți (una legătură) cl. I, cu preț net de 58 lei 50 bani să vinde.

Vânzările să fac **Lunia, Marța, Mercuria și Jola** la fața locului, iar pentru liferarea cu vagoanele și alte deslușiri, este a se adresă proprietarului mărfei: 3-3 (920)

Teodor VULPE, ORĂȘTIE Telephon 30. (Jud. Hunedoara).

Târgul de săptămână în Geoagiul-de-jos

atât pentru vite cât și pentru marfă se va ținea regulat în toată **Joiă.** (800) 13-16

Căldare de fert rachiu

e de vânzare în Orăștie, Strada Romoșelului nr. 2. Căldarea e de 370 litri.

Tot acolo buți și butoaie de vinare.

Caut o

calfă de morar,

la moara comunală din Căstău. Capătă leasă bună.

Ion Moisă, morar.

(915) 3--3

Căstău (p. Orăștie).

Publicare.

Caut la notariatul din Cugir un scriitoriu versat în agendele de dări, pe lângă salar lunar 1500 Lei pentru necăsătorit și 1 m² și pentru căsătorit 2 m² lemne de foc. Postul e a se ocupa imediat.

Cugir, in 15 August 1923

Vasile Motoașcă

(922) 2--2

notar.

„ALBINA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI DE ECONOMII CENTRALA SIBIU.

FONDATA LA ANUL 1872.

Sucursale: BRAȘOV, BUCUREȘTI, CLUJ, LUGOJ, MEDIAȘ, TÂRGUL-MURĂȘ, TIMIȘOARA, SÂN-MĂRTIN.

Capital deplin vărsat Lei 25,000.000 —
Fonduri de rezervă „ 16,000.000 —
Depuneri spre fructificare „ 256,000.000 —

Lucrează cu toate centrele din țară.

Lucrează direct cu cele mai mari bănci din America
Are o secție specială pentru afacerile Americane.

Jertfește anual sute de mil de Lei pentru scopuri de binefacere și culturale.

— Primesc: —

Depuneri spre fructificare

de plată la vedere, cu 5% dobândă, fără considerare la sumă.

Pentru Depuneri cu termen fix (mai lung) plătește 5 1/2% — 7% după mărimea sumelor și durata termenelor de plată. (825) 9-10

Darea către stat o plătește Institutul din al său.